

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคม การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ เจตคติ และทำให้มนุษย์สามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการศึกษา ได้แก่ หลักสูตร ผู้สอน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 5) โดยเฉพาะหลักสูตรนับว่ามีความสำคัญในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพได้ การจัดการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของชาติที่จะพัฒนาบุคคลให้สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ตลอดจนวัฒนธรรม เครื่องมือที่เป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาก็คือ หลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นตัวกำหนดหลักการ จุดหมายและโครงสร้างในการจัดการศึกษา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตร เพื่อเป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะของบุคคลให้สามารถพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ให้มีคุณลักษณะพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมถือว่าหลักสูตรเป็นตัวกำหนดแนวทางในการความรู้ ทักษะ เจตคติ ตลอดจนส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและสังคมโดยในขณะเดียวกันต้องไม่ละเลยวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมทางสังคมด้วย (ยูดี กังสะดาล, 2542, หน้า 11)

การเรียนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศในปัจจุบันมีการศึกษาวิจัยอย่างกว้างขวางถึงวิธีการที่น่าจะเป็นวิธีที่ถูกต้อง ที่ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษา โดยเฉพาะสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมายต่อไปได้ ซึ่งเรียกว่าการสอนแบบสื่อสาร (communicative approach) ซึ่งจะเน้นการสอนแบบให้ผู้เรียนได้เข้าใจความหมายโดยรวม ก่อนจะรู้จักรูปแบบ (meaning to form) เน้นการพัฒนาทักษะภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง พูด อ่าน และเขียน เน้นกระบวนการกลุ่ม เน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม โดยเริ่มจากกิจกรรมที่ง่าย ๆ ก่อน การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นวิธีที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ภาษาอย่างมีความหมายและได้ฝึกการใช้ภาษาจริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบด้วยทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตลอดจนทักษะในด้านการให้เหตุผล สอดคล้องกับหลักการที่สำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารคือ ครูจะต้องจัดบรรยากาศในห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และจะต้องสอนทักษะทั้งสี่ให้สัมพันธ์กัน (เพ็ญเพ็ญ ณ พัทลุง, 2547, หน้า 1)

การสอนทักษะทั้งสี่ คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร งานที่จะให้ผู้เรียนทำนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในด้านการสื่อความหมายในภาษานั้นๆ การสอนภาษาที่ยึดวัตถุประสงค์นี้ควรหลีกเลี่ยงการสอนแยกทักษะ ไม่ควรให้ผู้เรียนมีความรู้ในทักษะแต่ละด้านแยกเป็นอิสระจากกัน (Widdowson, 2000, p.144)

การพูดเพื่อการสื่อสาร ความหมายของการพูดเพื่อการสื่อสาร ว่าเป็นการเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูล ความคิดเห็น และความรู้สึกระหว่างบุคคล ซึ่งเกิดขึ้นได้ในหลายๆ วิธี โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ซึ่งมีทั้งภาษาท่าทาง และภาษาพูด เพื่อเป็นการแสดงถึงวัฒนธรรมของผู้พูด โดยไม่มีกฎเกณฑ์บังคับตายตัว แต่โดยความเป็นจริงแล้วสิ่งเหล่านี้ต้องการการสอน และการเรียนรู้เพื่อป้องกันความเข้าใจผิด บุคคลต้องมีความสามารถในการสื่อสารที่เหมาะสมทั้งการพูดและการกระทำการพูดเป็นปฏิสัมพันธ์ที่ผู้พูดต้องการสื่อความหมายของความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ลักษณะนิสัย และแลกเปลี่ยนข้อมูลของตนเองแก่ผู้ฟัง หรือต้องการสื่อความหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ต่างๆ โดยจุดประสงค์ของผู้พูด คือ ต้องการให้ผู้ฟังเข้าใจและแปลความหมายของผู้พูดได้อย่างถูกต้อง (Celce – Murcia, Olshtain, 2000, p.166)

รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนวัดดาปานนิมิตมิตรภาพที่ 142 ย้อนหลัง 3 ปี ได้แก่ ปีการศึกษา 2554 ถึงปีการศึกษา 2556 พบว่า คะแนนเฉลี่ยในสาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร มาตรฐาน ต 1.1 มาตรฐาน ต 1.2 และมาตรฐาน ต 1.3 มีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับจังหวัด ระดับสังกัด และระดับประเทศ โดยในปีการศึกษา 2554 มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน 20.24 ซึ่งระดับจังหวัด มีคะแนนเฉลี่ย 35.07 ระดับสังกัด มีคะแนนเฉลี่ย 37.26 และระดับประเทศ มีคะแนนเฉลี่ย 38.75 ปีการศึกษา 2555 มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน 22.11 ซึ่งระดับจังหวัด มีคะแนนเฉลี่ย 29.61 ระดับสังกัด มีคะแนนเฉลี่ย 30.11 และระดับประเทศ มีคะแนนเฉลี่ย 30.82 และปีการศึกษา 2556 มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน 10.89 ซึ่งระดับจังหวัด มีคะแนนเฉลี่ย 14.17 ระดับสังกัด มีคะแนนเฉลี่ย 14.69 และระดับประเทศ มีคะแนนเฉลี่ย 16.23 จากรายงานผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนวัดดาปานนิมิตมิตรภาพที่ 142 ย้อนหลัง 3 ปี ทำให้ทราบว่า สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร มีเกณฑ์ที่โรงเรียนควรเร่งพัฒนา และการพูดเป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และความรู้สึกให้ผู้ฟังได้รับรู้ และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูด ดังนั้น ทักษะการพูดจึงเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับบุคคลในการสื่อสารในชีวิตประจำวันในการประกอบอาชีพธุรกิจต่างๆ ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศทักษะการพูดจึงนับได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นมาก เพราะผู้ที่พูดได้ย่อมสามารถฟังผู้อื่นพูดได้เข้าใจและจะช่วยให้การอ่านและเขียนง่ายขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตาม ทักษะการพูดเป็นทักษะทางภาษาที่ซับซ้อนและเกิดจากการฝึกฝนเป็นเวลานาน ไม่ใช่เกิดจากการเข้าใจและจำ (สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2554, หน้า 167)

การฝึกอบรม เป็นกระบวนการในการพัฒนาบุคคลอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญ และมีทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ถึงขั้นสามารถนำความรู้ในเรื่องนั้น ไปปฏิบัติภาระหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการฝึกอบรม คือ กิจกรรมหรือความพยายามที่จะจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน เพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีในเรื่อง ความรู้ ทัศนคติ และทักษะในการทำงาน การฝึกอบรมที่มีคุณภาพจะต้องเกิดจากความต้องการ โดยการศึกษา ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของบุคลากรและองค์กร สิ่งสำคัญที่เราต้องสำรวจหาความจำเป็นของการฝึกอบรม และพัฒนาเมื่อเกิดมีสัญญาณของปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อองค์กรเกิดขึ้น (อุทุมพร จามรมาน, 2533, หน้า 2)

ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นว่านักเรียนควรได้รับการส่งเสริมทักษะการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันให้แก่ นักเรียน โดยการฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นพื้นฐานในการนำไปต่อยอดการศึกษาในระดับชั้นที่สูงกว่าเดิม หรือสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นพื้นฐานทางด้านภาษา และเป็นการพัฒนาผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยประเมินในประเด็นต่อไปนี้ 1) ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน 2) เจตคติต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ความสำคัญของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันมากขึ้น
2. ได้หลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันที่มีคุณภาพ
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจนำไปพัฒนาการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 กลุ่มโรงเรียนพระแท่น อําเภอทํามะกา จังหวัดกาญจนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 12 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดดาปานนิมิต มิตรภาพที่ 142 อําเภอทํามะกา จังหวัดกาญจนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มโรงเรียน (cluster sampling) โดยใช้การจับสลากโรงเรียน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

1) ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน

2) เจตคติต่อการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน

3. เนื้อหา หลักสูตรการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย 2 หัวข้อ คือ

1) การถามและให้ข้อมูลส่วนบุคคล (asking and giving for personal information)

3.1 การแนะนำตนเอง (introduce myself)

3.2 การแนะนำบุคคลอื่น (introduce others)

3.3 การถามและตอบเกี่ยวกับอาชีพ (asking and giving about occupation)

3.4 การถามและตอบเกี่ยวกับครอบครัว (asking and giving about family)

2) การถามและการบอกทิศทาง (asking and giving directions)

4. ระยะเวลาในการใช้หลักสูตร ใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรม จำนวน 36 ชั่วโมง แบ่งเป็นการฝึกอบรมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จำนวน 34 ชั่วโมง และการทดสอบหลังการ ฝึกอบรมจำนวน 2 ชั่วโมง โดยทำการฝึกอบรมในวันเสาร์และวันอาทิตย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน หมายถึง การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันโดยสอดคล้องกับหลักสูตร ประถมศึกษาที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น ในลักษณะการสร้าง การเพิ่มรายละเอียด หรือปรับกิจกรรม การเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด ประกอบด้วยขั้นตอน การพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอนคือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) พัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง 3) การ ทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน หมายถึง กระบวนการในการพัฒนานักเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำความรู้ ในการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ไปปฏิบัติภาระหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ขอบข่าย เนื้อหาและเวลาเรียน แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการ และแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้

วิธีประสพเหตุการณ์ หมายถึง เทคนิคของการฝึกอบรมที่วิทยากรนำเสนอเรื่องราวหรือเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นจริง ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับรู้ร่วมกัน และพิจารณาหาข้อเท็จจริง หรือคำตอบให้ปัญหา โดยวิทยากรจะเป็นผู้เล่าเหตุการณ์ให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมฟัง แล้วให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมซักถามข้อมูลเพิ่มเติม ก่อนให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอภิปราย เพื่อหาทางแก้ปัญหา

ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน หมายถึง ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนในเรื่องการถามและให้ข้อมูลส่วนบุคคล และการถามและการบอกทิศทาง

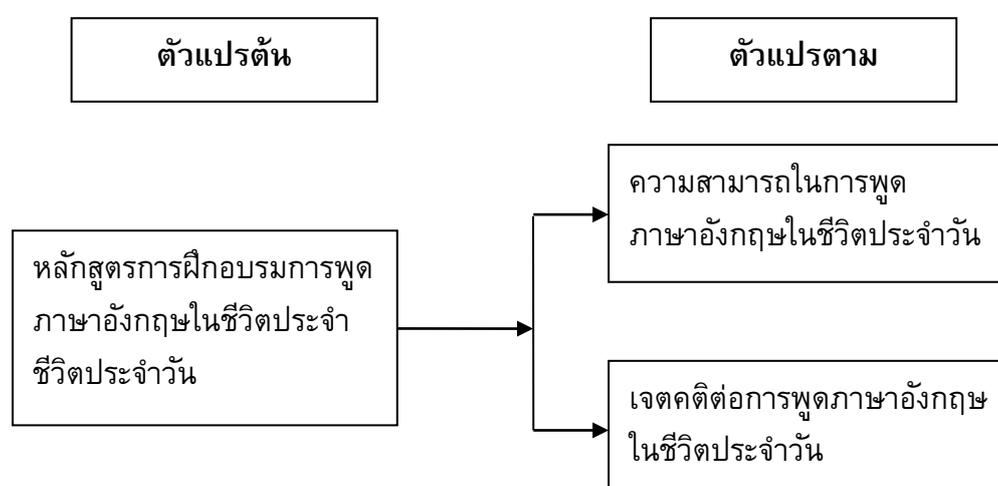
เจตคติต่อการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดดาปานนิมิตมิตรภาพที่ 142 ตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดดาปานนิมิตมิตรภาพที่ 142 ตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันของนักเรียนให้สูงขึ้น และส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักรู้ถึงประโยชน์ของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยการฝึกอบรมด้วยวิธีประสพเหตุการณ์ (Incident Method) อาชัญญา รัตนอุบล (2540, หน้า 67) ตามขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของ ทาบา (Taba) คือ 1) วิเคราะห์ปัญหาความต้องการและความจำเป็น (diagnosis of needs) 2) กำหนดจุดมุ่งหมายที่ต้องการ (formulation of objectives) 3) คัดเลือกเนื้อหาให้เกิดการเรียนรู้ตรงกับความจำเป็นและความจำเป็น (selection of content) 4) จัดลำดับขั้นตอน นำมาเสริมเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (selection of learning

experience) และ 5) จัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้โดยคำนึงเนื้อหาสาระและความต่อเนื่อง (organization of learning experience) 6) กำหนดสิ่งที่ประเมินและวิธีการประเมินผล (determination of what to evaluate and of the weans of doing it) โดยมีองค์ประกอบการฝึกอบรม ดังนี้ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหาและเวลาเรียน แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน และตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน 2) เจตคติต่อการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร

สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม